

Bevarandeplan för Natura 2000-området *SE0530193 Vinsarpakärret*

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000 - områden bygger på krav som finns i EU:s fågeldirektiv och art- och habitat-direktiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livs-miljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EU:s fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EU:s arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitat- direktivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och natur- typer, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontakter Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skydds- beslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap. I de fall där ny kunskap har till kommit, har Länsstyrelsen för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när nästa tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”*kartverktyget skyddad natur*”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information.

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Maria Johansson

Bevarandeplan för Natura 2000-området SE0530193 Vinsarpakärret

Kommun: Ulricehamn

Områdets totala areal: 3,7 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2017-09-08

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-20

Markägarförhållanden:

Området ägs av privata markägare

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2001-06-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6210 - Kalkgräsmarker

6270 - Silikatgräsmarker

6410 - Fuktängar

7230 - Rikkärr

1013 - Kalkkärrsgrynsnäcka, *Vertigo geyeri*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden: Det främsta syftet är att bevara rikkärren som är klassade som 7230, arten kalkkärrsgrynsnäcka och de artrika betesmarkerna som torrängen, som här är klassad som kalkgräsmarker 6210, silikatgräsmarken 6270 och fuktängen 6410.

Motivering: Betesmarkerna och rikkärren är artrika med ett stort antal typiska arter. Det östra rikkärret hyser den rödlistade arten kalkkärrsgrynsnäcka. Stäppartad torräng med den rödlistade

torrängsarten smalbladig lungört förekommer i området. Den stäppartade torrängen har sin huvudutbredning på åsar och kullar i Ätradalen och Falbygden.

Prioriterade åtgärder: Årligt bete eller slåtter på betesmarken. Området bör omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal. Skötseln ska vara anpassad till de krav som smalbladig lungört och andra torrängsarter ställer på slåtter och betespåsläpp. Rikkärret i öster behöver hävdas med slåtter och det södra rikkärret behöver skötas med slåtter eller bete. Skötseln av rikkärren behöver anpassas till kalkkärrsgrynsnäckans krav.

Beskrivning av området

Området utgörs av gräsmark med delvis torrängsvegetation, fuktäng samt två sluttande rikkärr.

Gräsmarkerna, som ingår i en större betesmark, utgörs av en mosaik av naturtyperna 6210 och 6270. Marken är torr till frisk med fuktigare partier runt om, stembunden och med många kulturspår, såsom odlingsrösen och äldre åker. Floran är artrik med t.ex. brudbröd, backtimjan, gullviva, jungfrulin, prästkrage, rödkämpar och smalbladig lungört (rödlistad 2015 som starkt hotad). Den artrikaste floran finns på rösen och vid stenar. Delar av betesmarken är svagt påverkade av gödsling. Träd- och buskskiktet är glest. Fuktängen hyser arter som smörbollar, darrgräs, svinrot, stagg, stjärnstarr med flera.

Två rikkärr finns i området. I rikkärret i söder finns tex gräsull, ängsstarr, sumpnycklar, kärrknipprot, fjällskära, tätört och nålstarr enligt den förra bevarandeplanen. Typiska slåtterängsarter som darrgräs, slåttergubbe, svinrot och ängsvädd finns också. Unga björkar och enbuskar står glest utspridda.

Det större kärret i öster, Vinsarpakärret (som fått ge området sitt namn), är ett källkärr av översilningstyp med flera källflöden. Vegetationen är rik och med flera krävande och sällsynta arter, bland annat ängsnycklar, sumpnycklar och kärrknipprot. Andra arter är axag, gräsull, ängsstarr, näbbstarr och fjällskära. Här finns också den rödlistade Natura 2000-arten kalkkärrsgrynsnäcka.

På häradskartan från 1890-talet är området markerat som äng med glest spridda lövträd och längst ner i öster som kärr utan träd. Marken har med andra ord lång kontinuitet som naturlig fodermark, och den har hävdats med slåtter under lång tid. Trädsiktet har varit glest eller helt saknats i den nedre delen.

Området ligger inom riksintresse för naturvård och kulturmiljövård.

Vad kan påverka negativt

Området skulle påverkas negativt av:

-Felaktig skötsel, utebliven och/eller otillräcklig hävd. Svagt betestryck kan utgöra ett hot med igenväxning som följd. För tidigt betespåsläpp eller året-runt-bete kan bl.a. ge trampsador. Blöt mark som i fuktängen och rikkärret är särskilt känslig för tramp.

-För intensivt bete. Det kan leda till att växterna inte hinner blomma och sätta frö, vilket på sikt utarmar floran.

-Spridning av kemikalier som bekämpningsmedel och växtnäringsämnen, gödsel samt annat som ökar näringstillförseln. (T.ex. kan stödutfodring i naturtyperna och dess betesfällor och sambete med gödselad vall påverka artsammansättningen negativt).

-Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan och bör därför endast användas vid behov.

-Introduktion av främmande arter. T.ex. insådd av vallväxter eller trädgårdsväxter.

- Storvuxna gräsarter som berggrör och andra ohävsarter som kan breda ut sig och konkurrera ut de hävdgynnade arterna.
- Upplag och deponier, t.ex. deponering av halmbalar.
- Ändrad markanvändning i eller i anslutning till objektet, t.ex. upphörd hävd, uppodling av betesmark, plantering av gran.
- Markexploatering t.ex. grävning, schaktning, täktverksamhet, uppförande av väg eller byggnad och andra ingrepp som kan skada markvegetationen.
- Åtgärder som förändrar hydrologin som t.ex. dikning och dämning.
Se också under rubriken "negativ påverkan" för kalkkärrsgrynssnäcka.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

År 2017 har Natura 2000- naturtyperna i området, förutom rikkärren och en liten del av fuktängen, miljöersättning för särskilda värden enligt landsbygdsprogrammet (2014-2020) och en åtagandeplan för skötseln av området är knuten till ersättningen. Hela området, även rikkärren och fuktängen, bör även fortsättningsvis omfattas av åtagandeplan för betesmarker och slätterängar med särskild skötsel eller av ett skötselavtal

Skötsel: Det östra rikkärret behöver restaureras och slås vid jämna mellanrum. Slåttern utförs på sensommaren med klippande eller skärande redskap. Några dagar efter slåttern bör höet fraktas bort. Kalkkärrgrynssnäckan lever av lövförna eller färska blad av basiska trädslag, bl.a. salix-arter. De finns därför ofta uppe i bladverket eller nere i lövförnan under dessa. Några salixbuskar (gärna sälj eller källblekvide) eller asp, alm, lönn, ask, lind bör sparas i kärret samt i en gradvis övergångszon i kärrets utkanter. Tuvor av tex starr och axag är också en nödvändig struktur för snäckorna så länge tuvorna inte blir isolerade med ren gyttja mellan. Vid slätter får man se till att vara rädd om tuvorna i åtminstone en del av kärret. Slätterbalk slår ofta av tuvorna och bör därför inte användas på hela ytan.

Det västra kärret behöver skötas med bete under sommarhalvåret eller slätter. Vid slätter utförs den på sensommaren med klippande eller skärande redskap. Några dagar efter slåttern bör höet fraktas bort

Betesmarken hävdas årligen med bete på sommarhalvåret. Datum för betespåsläpp regleras i åtagandeplan/ skötselavtal. Eventuella rator, lövsly och unga granar hålls efter med betesputsning och röjning.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000 - naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**6210 - Kalkgräsmarker**

Areal: 0,1 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Inslag av naturtypen finns centralt i området. Enligt Länsstyrelsens rapport nummer 2010:37 fanns år 2007 de typiska arterna smalbladig lungört (rödlistad som starkt hotad enligt rödlistan 2015), jungfrulin och ängshavre i naturtypen. Vid Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarker i skyddade områden 2011 fanns också de typiska arterna rödkämpar och klasefibbla i Natura 2000- området.

Generellt utgörs naturtypen av torra till friska, hävdpräglade kalkrika gräsmarker nedanför trädgränsen ofta med ett mycket stort inslag av örter. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Ibland kan dessa marker vara viktiga orkidélokaler (6211). Typiska arter för naturtypen 6210 är spåtistel, låsbräken, trollsmultron, käringtand, ängshavre, jungfrulin, mindre blåvinge, skogsvisslare, silversmygare m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävdarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Kalkgräsmarker (6210) ska vara minst 0,1 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid), eller slåtter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. gammalt fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och förnygra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Igenväxningsvegetation, vedartad eller örtartad, ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Fysiska strukturer i form av odlingsrösen ska förekomma. Typiska kärlväxter som ska ha tämligen allmän förekomst.

Negativ påverkan

Se under rubriken "vad kan påverka negativt".

Bevarandeåtgärder

Se under rubriken "bevarandeåtgärder" för hela området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

6270 - Silikatgräsmarker

Areal: 0,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,2 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns centralt i området. Vid Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarker i skyddade områden 2011 fanns de typiska arterna hirsstarr, liten blåklocka, rödkämpar, darrgräs, prästkrage, brudbröd, jungfrulin, stor blåklocka, gullviva, klasefibbla, pillerstarr, svinrot, ängsvädd och ormrot i naturtypen.

Generellt sett utgörs naturtypen av artrika, hävdpräglade gräsmarker nedanför trädgränsen på torra till friska, silikatrika jordar. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Silikatgräsmarker är den vanligaste betesmarkstypen i Sverige och har vanligen en örtrik markvegetation. Örtrikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. Naturtypen kan uppträda i olika skepnader beroende på bland annat fuktighet och klimat. Typiska arter är blåsuga, slättergubbe, darrgräs, jungfrulin, slät dyngbagge (m.fl. dyngbaggsarter), månhornsbagge, vårtordyvel, ängspärlemorfjäril, smultronvisslare, slättergräsfjäril m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Silikatgräsmarker (6270) ska vara minst 1 hektar. Regelbunden hävd ska påverka området, genom årligt bete (ej vintertid), eller genom slätter och efterbete. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och föryngra sig. Naturtypen ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

Se under rubriken "vad kan påverka negativt".

Bevarandeåtgärder

Se under rubriken "bevarandeåtgärder" för hela området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt.

6410 - Fuktängar

Areal: 0,7 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Fuktiga lågstarrängar finns i väster och söder, i de låglänta delarna av området. Vid Länsstyrelsens uppföljning av gräsmarker i skyddade områden 2011 fanns de typiska arterna hirsstarr, blodrot, smörbollor, sumpmåra, darrgräs, stjärnstarr, gökblomster, ängsvädd, svinrot, stagg, ormrot, ängsbräsma och rosettjungfrulin.

Generellt utgörs naturtypen av hävdpräglade fuktängar med blåtåtel eller starr nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom lång hävdkontinuitet. Krontäckning av träd och buskar, som inte är av igenväxningskaraktär, är 0 - 30%. Hävdgynnade arter ska finnas. Två undertyper finns: a) Fuktängar på neutrala till alkaliska, kalkrika jordar med ett varierande vatteninnehåll, ofta relativt artrika. Här ingår bl.a. "kalkfuktängen" (6411). b) Fuktängar på surare jordar, ibland torvrika med blåtåtel, tåg- och starrarter (6410). Typen varierar beroende på hävd och hävdintensitet.

Typiska arter, exempel:

6410: Jungfru Marie nycklar, gökblomster, stagg, granspira m fl.

6411: Hårstarr, ängsstarr, ängsnycklar, vildlin, tätört m.fl.

Gemensamma: darrgräs, hirsstarr, ormrot, slätterblomma, svinrot, gulärla, storspov, rödbena, toftsvipa.

Naturtypen är känslig för igenväxning, ökad beskuggning, uppluckrad grässvål samt konkurrens från ohävsarter och främmande arter. Naturtypen är även känslig för förändrad hydrologi som t.ex. förändringar i ansluten grundvattenförekomst, fragmentering och för minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen av Fuktängar (6410) ska vara minst 0,7 hektar. Regelbunden hävd genom bete (ej vintertid) eller slätter och efterbete ska påverka området. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska finnas och föryngra sig. Hydrologin ska vara naturlig och markfuktigheten tillräcklig. Det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår eller andra avvattande anläggningar som medför negativ påverkan. Näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Krontäckningen av träd och buskar ska vara liten. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

Se under rubriken "vad kan påverka negativt".

Bevarandeåtgärder

Se under rubriken "bevarandeåtgärder" för hela området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 gynnsamt, förutom för den del som är ohävdad.

7230 - Rikkärr

Areal: 1,3 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 0,61 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen finns i östra och södra delen av området. Det östra kärret är ett extremrikkärr och ett källkärr av översilningstyp. Det är mycket artrikt men delvis invaderat av bladvass. Delar av kärret är även igenvuxet på grund av ohävd. Kärret är enligt länsstyrelsens i Västra Götalands läns rapport 2011:61 ett av de få områden utanför kambro-silur området i Västergötland som fortfarande hyser kalkkärrsgrynsnäcka (rödlistad som nära hotad enligt rödlistan år 2015). Enligt länsstyrelsens i Västra Götalands länsrapport 2011:61 förekommer de typiska arterna axag, kärrknipprot, ängsnycklar och slätterblomma och i ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004 uppges arterna ovan men även sumpnycklar, näbbstarr, ängsstarr, nålstarr och tätört i området.

Det södra sluttande kärret domineras av rikkärrsvegetation, men inslag av 6270 och 6410 förekommer. Typiska arter som förekommer enligt den förra bevarandeplanen är tex gräsull, ängsstarr, sumpnycklar, kärrknipprot, tätört och nålstarr.

Generellt sett är rikkärr artrika myrar med hög halt av mineraler och ett högt pH, ofta pH 6-8. Kärrarna kan förekomma friliggande i skog eller öppen mark eller som laggkärr vid mossar, som element i sträng-flarkkärr, blandmyrar och aapamyror. Rikkärr finns även i kanterna av kalkrika och näringsfattiga sjöar, vid kusten, eller i anslutning till källor. Kärrarna har en mycket speciell flora och fauna som varierar med t.ex krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden. Här finns många specialiserade arter, varav många är hotade. Rikkärrs bottenskikt domineras ofta av så kallade brunmossor, men förekomst av vitmossor är också vanligt. Många rikkärr är rika på orkidéer, men även andra kärlväxter som trivs i kalkhaltiga marker. Rikkärrarna kan variera från helt öppna till trädklädda samt att vissa är naturligt öppna, medan andra är beroende av röjning, slätter eller bete. Naturlig hydrologi och hydrokemi är viktigt för naturtypen, mindre äldre ingrepp som orsakat lokal störning av myren kan ibland förekomma. Rikkärr är ofta störningsgynnade eller beroende av hävd. Typiska arter är: axag, flugblomster, gräsull, knagglestarr, kärrknipprot, majviva, näbbstarr, snip, slätterblomma, ängsnycklar, ängsstarr, fetbålmossa, kalkkällmossa, kandtuffmossa, klotuffmossa, korvskorpomossa, källtuffmossa, nordtuffmossa, röd skorpionmossa, späd skorpionmossa m.fl.

Naturtypen är känslig för igenväxning, förändrad hydrologi som t.ex förändringar i anslutande grundvattenförekomster och förändrad hydrokemi såsom förändringar av kärrvattnets kemiska parametrar, ökad näringstillförsel, mekanisk påverkan och störning av myrens torvbildning. Naturtypen är också känslig för fragmentering och minskade populationer av karakteristiska och typiska arter.

Bevarandemål

Arealen Rikkärr (7230) ska vara minst 0,61 hektar. Regelbunden hävd med slätter i det östra kärret och bete eller slätter i det södra kärret, ska påverka området. Trampskador ska inte förekomma. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgräs) eller igenväxningsvegetation ska finnas vid vegetationsperiodens slut. Vegetationen ska vara karakteristisk för rikkärr och extremrikkärr med en artrik flora och fauna med flera specialiserade arter. Bottenskiktet ska ha förekomst av brunmossor, inslag av vitmossor kan förekomma. En rik molluskfauna ska finnas. Typiska och karakteristiska arter samt andra naturligt förekommande arter ska föryngra sig. Näringsstatusen ska vara naturlig. Kärret ska vara naturligt näringsfattigt, tydligt påverkat av kalk och baskatjoner. Det ska finnas en ständig tillgång på baskatjonrikt vatten. Kärrrens

hydrologi ska vara ostörd och det ska inte finnas några avvattande eller tillrinnande diken eller körspår som medför negativ påverkan. Grundvattenytan ska variera naturligt och vara hög under större delen av året. Det ska finnas ett ständigt tillflöde framspringande grundvatten (källpåverkan) under hela året. Rikkärrets hydrokemi ska inte vara starkt påverkad av mänskliga ingrepp och/eller övergödning. Det ska finnas tuvor av axag eller lågväxta starrarter i det östra kärret och ett glest träskikt. Enstaka salixbuskar eller alm, lönn, ask, lind bör finnas i det östra kärret och i en gradvis övergångszon i kärrets utkanter för att gynna kalkärrgrynsnäcka. Täta bestånd av vass och vedartad igenväxningsvegetation ska inte förekomma mer än i begränsad utsträckning. För naturtypen främmande arter ska inte förekomma. Typiska arter av mossor ska förekomma. Typiska arter av kärlväxter ska förekomma allmänt-rikligt.

Negativ påverkan

Se under rubriken "vad kan påverka negativt".

Bevarandeåtgärder

Se under rubriken "bevarandeåtgärder" för hela området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 ogynnsamt för rikkärret i öster och gynnsamt för det södra rikkärret.

1013 - Kalkkärrsgrynsnäcka, *Vertigo geyeri*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Arten finns i det östra rikkärret som är ett extremrikkärr och det är ett av de få områden utanför kambro-silur området i Västergötland som fortfarande hyser kalkkärrgrynsnäcka (rödlistad som nära hotad enligt rödlistan år 2015) enligt länsstyrelsens i Västra Götalands läns rapport 2011:61.

Kalkkärrsgrynsnäckan är en mycket liten snäcka, cirka 1-2 mm stor, och den lever i öppna rikkärr. Den viktigaste miljön för arten är extremrikkärr. Arten förekommer även i kalkfuktängar och sällsynt i rikare stråk i mosselaggar och i gles sumpskog. Ofta hittar man arten i svagt sluttande områden med rörligt grundvatten. Förekomsterna är ofta koncentrerade till små partier av lämplig kärryta. Arten är fuktighetskrävande och hittas främst i mossrika och ständigt fuktiga partier, gärna där det finns tuvor av axag eller lågväxta starrarter som exempelvis näbbstarr. Närvaron av alm, lönn, ask, lind och sälg gynnar arten då de anrikar kalcium som är lättillgängligt för de kalkberoende snäckorna.

Kalkkärrsgrynsnäckan är starkt spridningsbegränsad och avståndet för normal spridning uppskattas till några få meter. Långdistansspridning sker förmodligen främst via större däggdjur (t.ex. rådjur) och fåglar. *Vertigo*-arterna är p.g.a. begränsade spridningsförmåga sannolikt goda indikatorer på lång kontinuitet av halvöppna förhållanden med stabilt mikroklimat. Kalkkärrsgrynsnäckan förekommer i isolerade förekomster i trakter med kalkhaltig mark i så väl Sverige som i Europa. I Sverige är arten sällsynt och påträffas i spridda, ofta isolerade förekomster från Skåne till Torne Lappmark.

Arten är känslig för förändrade hydrologiska förhållanden, sänkt grundvattennivå, ökad näringstillförsel, igenväxning, beskuggning, förändrade strukturer i rikkärret, fragmentering och minskade populationer.

Bevarandemål

Kalkkärrsgrynsnäckan ska förekomma i området. Arealen lämplig livsmiljö, öppna rikkärr, ska vara minst 0,3 ha. För beskrivning av lämplig livsmiljö se bevarandemål för rikkärr (7230).

Negativ påverkan

Arten kan påverkas negativt av:

- Utdikning, dränering och andra ingrepp som ändrar de hydrologiska förhållandena och leder till uttorkning av artens livsmiljöer. Detta är det allvarligaste hotet för arten. Arten kan påverkas negativt även av perifera dikningsföretag, ledningsgrävning och vägdragningar om de leder till sänkt grundvattennivå eller ändrad hydrologi på lokalerna.
- Näringstillförsel leder till igenväxning och förändrade växtsamhällen.
- Upphörd hävd kan leda till omfattande igenväxning med träd och buskar.
- För höga djurtätheter kan leda till att rikkärrens strukturer förändras samtidigt som det i värsta fall kan leda till eutrofiering till följd av allt för stor tillförsel av urin och dynga från djuren.
- Stödutfodring i marker med betade rikkärr kan leda till eutrofiering och igenväxning med högrötsvegetation.

Bevarandeåtgärder

I Västra Götalands län råder förbud mot markavvattning. Det östra kärret behöver restaureras och skötas med slåtter. Se också under rubriken "bevarandeåtgärder" för hela området.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet är år 2017 ogynnsamt om slåttern i det östra rikkärret inte återupptas.

Dokumentation

Artportalen. ArtDatabanken SLU. www.artportalen.se. Uttag 2017-06.

Jordbruksverket. Ängs- och betesmarksinventeringen 2002-2004. Objektrapporter.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Sundh, L. 2003: Örtrika torrängar i Ätradalen år 2002. Rapport 2003:5.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2010:37. Sundh, L. Stäppartade torrängar på Falbygden och i Ätradalen inventering 2007.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län, 2011:61. von Proschwitz, T. Inventering av sällsynta grynssnäckor i Västra Götalands län 2007-2009.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län, 1987:3. Andersson, L., Appelqvist, T. 1987: Torrängar och rikkärr i Ätradalen.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. Elvingsson, P., Hindström, M. 1987: Ängar och hagar i Ulricehamns kommun. Rapport 1989:5.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län 1989: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv samt områden med geografiska bestämmelser.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1991:10. Martinsson, P.-O. 1991: Rikkärr och örtrika fuktängar i Ulricehamns kommun.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län. 1994: Värdefulla odlingslandskap i Älvsborgs län. Länsstyrelsen i Älvsborgs län, Rapport 1994:5.

Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (National Conservation Plan for the Agricultural Landscape). ISBN 91-620-4815-5.

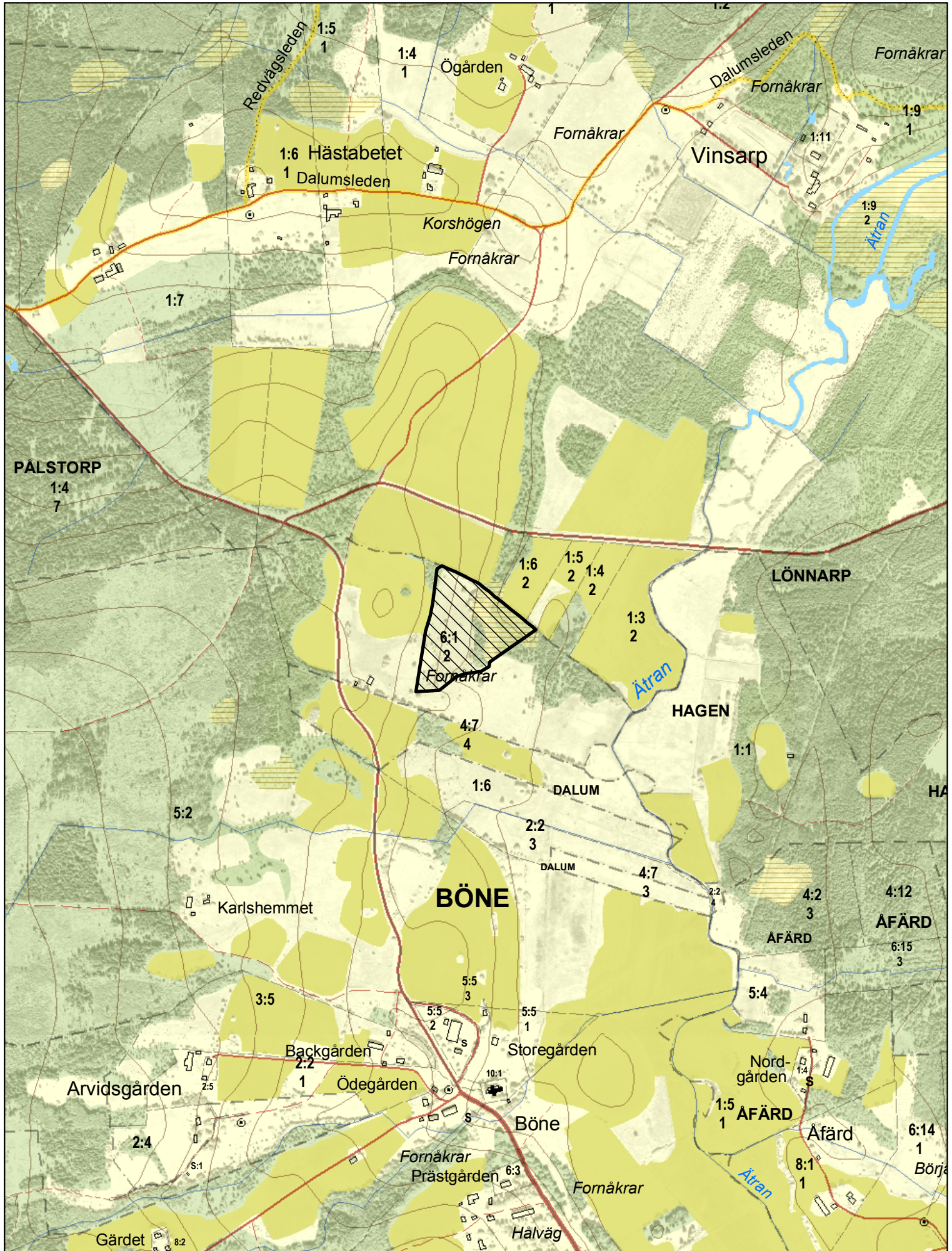
Naturvårdsverket. Bingman, I. (ed.) 1994: Myrskyddsplan för Sverige. ISBN 91-620-1113-8

Naturvårdsverket. Art- och naturtypsvisa vägledningar. www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledningar/Natura-2000/. 2017-07.

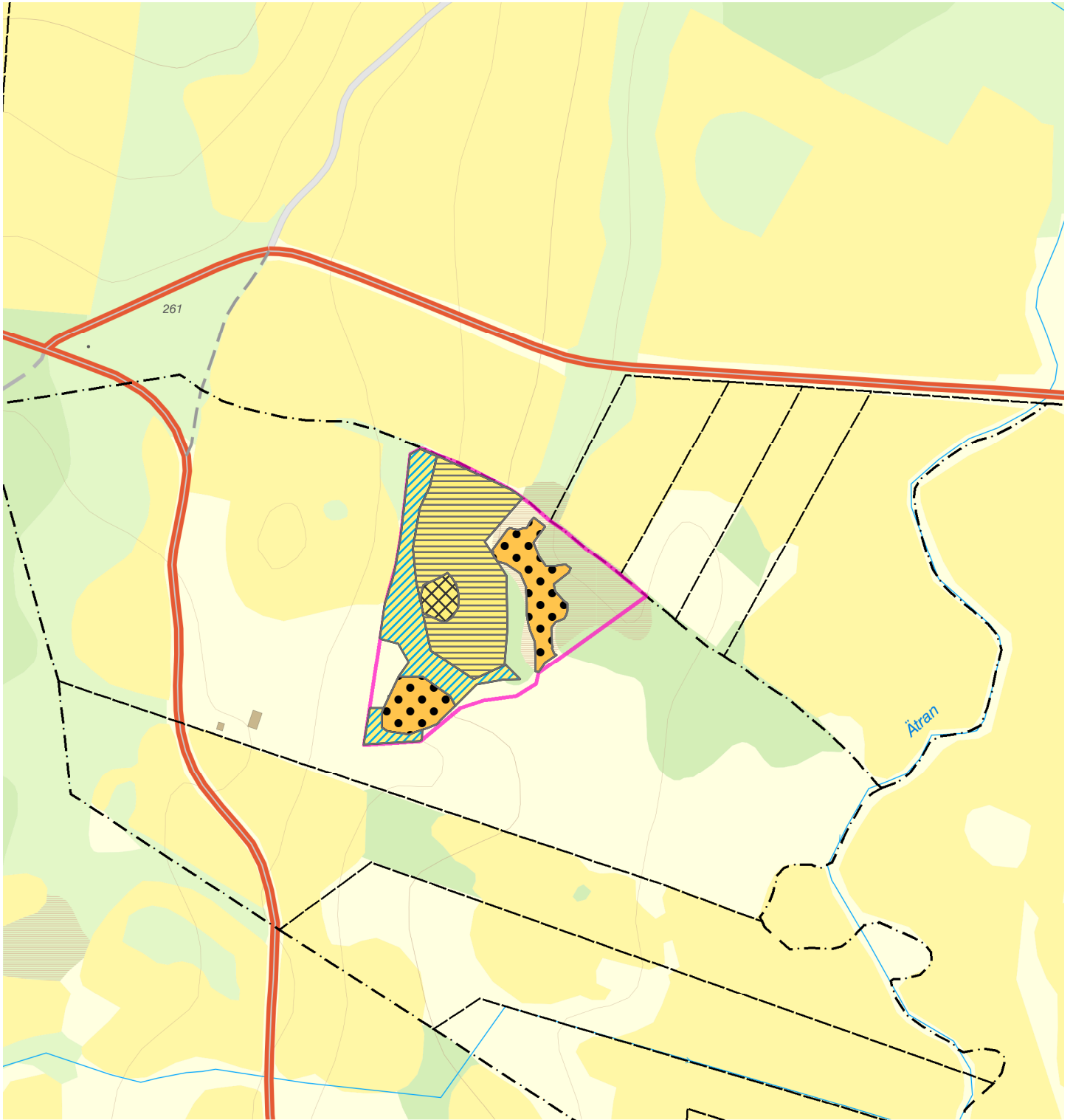
Bilagor

Bilaga 1. Karta med avgränsning av Natura 2000- området

Bilaga 2. Naturtypskarta

0 125 250 500 Meters

**Natura 2000-naturtypskarta, Vinsarpakärret SE0530193
Ulricehamns kommun**

Natura 2000 Habitatdirektivet	6210 - Kalkgräsmarker 6270 - Silikatgräsmarker 6410 - Fuktängar 7230 - Rikkärr

